

Aaja Chemnitz' tale ved Folketingets afslutningsdebat

Taler

Aaja Chemnitz Driefer
Politiker, Inuit Ataqatigiit

Dato

21. maj 2025

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

1 Mange tak. Det er ved at være lidt sent, men jeg vil gerne starte med at sige, at for halvanden måned siden fik vi et nyt naalakkersuisut – det bredeste nogen sinde. Det skete på baggrund af det mest begivenhedsrige år i grønlandsk politik. Vi må erkende, at vi har en lang række udfordringer i det grønlandske samfund
5 med en ulighed, der ligger latent og skaber en utilfredshed og en splittelse i det grønlandske samfund om, hvad løsningen i virkeligheden er på de mange udfordringer, som vi oplever: Er det et tættere samarbejde med Danmark, eller er det et tættere samarbejde med USA?

10 Man kan sige, at ligesom vi kæmper med en ydre trussel fra USA, kæmper vi i virkeligheden også med en indre trussel i forhold til en ulige udvikling af det grønlandske samfund. For samtidig med at Trump taler om at købe, kontrollere eller decideret annektere vores land, har vi en række strukturelle udfordringer i det grønlandske samfund, som jeg gerne vil italesætte.

15 Ser man på nogle af de nøgletal, der er for det grønlandske samfund, er det komplekse problemstillinger, som venter os. Økonomisk Råd siger, at vi står i dødens gab, hvor indtægter og udgifter løber fra hinanden. Det har vi talt om i mange år, men nu står vi faktisk midt inde i starten af dødens gab. Imens ser vi,
20 at der er flere med grønlandsk baggrund, som flytter den anden vej, nemlig til Danmark. Det skaber en skævvridning, for vi ved, at der allerede nu i det grønlandske samfund mangler arbejdskraft.

Min tale i dag er nok det modsatte af det, man ellers ofte hører, som handler om
25 det, man vil kalde populisme. Den handler om realisme, en nødvendig realisme, som er nødt til at blive italesat, for at man kan vende skuden og få fokus på også samfundsøkonomisk at gøre det bedre fremadrettet. Man kunne også godt kalde det en ubekvem sandhed, men nogle gange skal de også siges.

Hvad er så løsningen? Det er jo sådan set det vigtige. Statsministeren var i tidligere dag selv inde på, at dele af løsningen ligger i at investere i infrastruktur og erhvervsudvikling, og det er noget, som der har været samarbejdet med naalakkersuisut om, og det synes jeg er rigtig, rigtig positivt. Men det kan ikke
 35 stå alene i et samfund i splittelse og med en stor ulighed. Vi ved, at der heldigvis er et flertal, som ønsker et tættere og mere ligeværdigt samarbejde med Danmark. Det så vi meget klart ved det valg, som vi havde i Grønland, og det synes jeg er rigtig positivt.

40 Samtidig må vi også erkende, at der er store dele af det grønlandske samfund, som halter bagud i udviklingen, og som har ringere adgang til sundhed, højere leveomkostninger og mangel på basal sanitet. Det er en del af den virkelighed, som der er derude i det grønlandske samfund. Den nok eneste ting, man kan blive enig med Trump om, er, at der er dele af Grønland, som der er
 45 underinvesteret i. Syd-, Øst-, Midt- og Nordgrønland ser store forringelser og ser butikker, der lukker, mens man i Nuuk og Ilulissat ser kraner og andre fysiske tegn på byer i udvikling. Hvis vi ad åre ønsker at opbygge en nation, må vi også forholde os til, hvad det er for et land, vi ønsker. Hvor store dele af samfundet skal vi også investere i realistisk set? Det har vi brug for at have en
 50 diskussion om.

Jeg mener også derfor, der er brug for en samfundsplan for udviklingen af hele det grønlandske samfund, som består af tre ligeværdige dele og ikke kun handler om erhvervsudvikling og investeringer. Det er også vigtigt at investere i
 55 mennesker; det er vigtigt at investere i velfærd og investere i en forsoning mellem Grønland og Danmark, hvis der skal være et godt samarbejde. Derfor tror jeg også, det er ekstremt vigtigt, at vi er meget konkrete, og det ser jeg som en opgave, som vi fra Grønland har, altså at blive meget konkrete og også levere noget tilbage til Danmark, for at det kan blive til noget.

60

Her vil jeg gerne komme med min vision for det kommende folketingsår for netop at blive konkret. Jeg tror, det er vigtigt, at vi udbygger strategiske dele af vores infrastruktur i det grønlandske samfund. Det kan være udbygning af havne, det kan være vejen mellem Sisimiut og Kangerlussuaq, det kan være det
 65 at sikre vores digitale infrastruktur med flere søkabler, satellitter eller andet. Det tror jeg på mange måder er dual use, altså noget, der både kommer forsvaret af Grønland til gavn, men også kommer det grønlandske samfund til gavn. Derfor

70 mener jeg faktisk, at der er overlappende interesser på en lang række områder, når vi snakker om udbygning af særlig den kritiske infrastruktur.

Alt det her er jo sådan set også nogle ret vigtige forudsætninger for at skabe den erhvervsudvikling, som Grønland også ønsker. Jeg tror, det er vigtigt, at vi i fællesskab får etableret en investeringsfond – noget, som IA tidligere har været
75 fortaler for bl.a. sammen med Radikale Venstre. Jeg tror, det er vigtigt med en statsgaranti, så vi kan tiltrække i private investorer og sikre, at pensionskasser ønsker at investere yderligere i erhvervsudvikling i Grønland, i hoteller og i udbygningen af små og mellemstore virksomheder. Det kan være inden for turisme eller være jobs, som i dag bliver varetaget af det offentlige.

80

Ud over de helt store investeringer tror jeg også det er vigtigt, at vi kigger på de lidt mindre investeringer. Jeg talte med Grønlands Erhverv for ikke så lang tid siden og fik at vide, at hele 90 pct. af alle de virksomheder, der findes i Grønland, er små og mellemstore virksomheder. Hvis man bare skal
85 sammenligne det med Danmark, så er det i følge DI 99 pct. af alle virksomheder, som er små og mellemstore virksomheder, men de udgør faktisk 50 pct. af de indtægter, man får fra den erhvervsudvikling, der er. Så det har jo også nogle perspektiver.

90 Det er vigtigt for mig, at det er troværdigt. Det er vigtigt for mig, at vi får lavet en analyse af de modne projekter, sådan at det ikke bliver de her fantasiprojekter, som vi engang imellem hører om, men bliver realistiske og gode, solide projekter, som kan være med til at sikre, at det her bliver en realitet. Det er noget, som investeringsfirmaet Malik og Grønlands Erhverv i fællesskab
95 også gerne vil kigge på, så man den anden vej fra Grønlands side også kan være med til at levere noget mere konkret og håndgribeligt, som man fra dansk side kan forholde sig til.

Et andet spor, jeg tror det er vigtigt at fokusere på, er den menneskelige del. Det
100 er at styrke vores velfærd, ikke mindst vores sundhedsvæsen. I det her folketingsår fik vi afsat 140 mio. kr. til at styrke sundhedsområdet, som vi også har været lidt inde på tidligere i dag, og jeg tror, det er et vigtigt skridt hen imod et tættere samarbejde mellem landene. Der skal man jo huske på, at alt for mange kræfttilfælde i Grønland bliver opdaget alt for sent, og konsekvensen er,
105 at sandsynligheden for at dø af kræft i Grønland er dobbelt så stor, som den er i resten af Norden. Jeg tror, det er vigtigt, at vi også ser på de dialysepatienter,

som er på Det Grønlandske Patienthjem og faktisk bor der i årevis, før de kommer hjem til Grønland, hvis de nogen sinde kommer hjem til Grønland.

110

Det handler også om, at vores ældre føler sig ligeværdige. Det handler om, at vi tør kigge på tjenestemandspensionen i begge lande. Derfor tror jeg, det er vigtigt, at vi søger samarbejdet. Det er også vigtigt, at vi tør gøre det på nogle hjemtagne områder.

115

Samtidig så vi også, at valget viste er en klar splittelse i det grønlandske samfund. Naalakkersuisut er jo heldigvis historisk bredt og også meget positivt stemt over for et tættere og mere ligeværdigt samarbejde med Danmark. Man kan af naturlige grunde ikke forsones sig med sig selv – det kan Grønland ikke gøre alene. Det er et arbejde, vi er nødt til at gøre i fællesskab mellem Grønland og Danmark.

120

Forsoning tror jeg også er en forudsætning for det gode samarbejde. Jeg tror, det er vigtigt, at vi ser, at det haster med den afklaring, der skal være i forhold til spiralsagen, i forhold til juridisk faderløse og i forhold til ulovlige adoptioner og ikke mindst en historisk udredning, som vi alle sammen går og venter på. Så er det jo oplagt, at man også kigger på, om man skal have en forsoningskommission eller et forsoningsarbejde, og hvad det i så fald skal indeholde.

130

Forsoning har det tit med at handle om det historiske, men forsoning handler også om her og nu i virkeligheden. Det handler også om alt det, der samler os. Det handler om oplysning, det handler om undervisning af børn og unge i begge lande både om vores historie, men også om vores nutid. Det handler også om at turde sikre den debat, som kulturen kan være med til at skabe – noget af det, der er svært at tale om. Det handler også om idræt, der skaber stolthed og sikrer en fælles identitet. Det handler om at mødes på et fælles stæde i al den forskellighed, der er i rigsfællesskabet.

135

Vi skal ikke kun investere i erhvervsudvikling og tro, at så går alting godt. Vi er også nødt til at sikre, at vi investerer i mennesket, og at vi investerer i forsoning og i fremtiden. Vi skal sikre, at det kommer ud i hele samfundet og ikke kun kommer til eliten.

140

Med disse ord vil jeg gerne slutte af med dybfølt at takke for det samarbejde, der

145

har været med partierne her i år og med huset også. Jeg vil gerne sige tak for alle de kampe, der har været – alt det, vi har kæmpet for i fællesskab. Tak, fordi vi stod stærkt sammen i en rigtig svær tid. Det har været rigtig vigtigt også for
150 Grønland. Også tak til statsministeren for de fine ord tidligere i dag. Jeg ser frem til debatten. Qujanaq – mange tak.

Kilde

Manuskript taget fra ft.dk med tilladelse fra udgivelse.

155

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Debattale, Folketingstale, Politisk tale

160

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aaja-chemnitz-tale-ved-folketingets-afslutningsdebat2025>

165

170

175

180